

Datum: 16. 6. 2022
Številka: 037-47/2022-3

POVPRAŠEVANJE

Vpliv izrednih dogodkov, zahtevki za povišanje cen in upoštevanje zakonodajnih določil

Na Skupnost občin Slovenije se je obrnila občina članica, ki jo je zanimala praksa drugih občin glede različnih zahtevkov za povišanje pogodbenih cen, tako za blago in storitve kot tudi za gradnje.

Kot je bilo med drugim praktično opozorjeno tudi na izobraževanju »Vpliv izrednih dogodkov na izvajanje javnih naročil«, 24. maja 2022, smejo javni naročniki pri spremembah pogodb postopati zgolj v okviru določil 95. člena ZJN-3 in bi bilo sklepanje dodatkov izven tega člena kršitev zakonodaje. Naročniki tako samo izjemoma in pod točno določenimi pogoji smejo spreminjati pogodbe, ki v večini primerov do sedaj, predvsem na področju naročanja blaga in storitev, niso vključevale klavzul o predvidenih spremembah. V takih primerih je torej dovoljena sprememba cene le v primeru dokazanih nepredvidenih okoliščin in argumentiranih dokazih o spremembi kalkulativnih elementih cene ter njihovem vplivu na spremembo pogodbene cene. Pavšalne navedbe o podražitvah na trgu niso dovolj tehten razlog, kar pa se žal v zahtevkih izvajalcev za dvig pogodbene cene pogosto pojavlja, saj izvajalec ne predloži kalkulacije cene, vztraja pri novem ceniku za storitve, ipd. Kot že predhodno navedeno, mora predlagatelj spremembe pogodbe (v teh primerih je to izvajalec) v predlogu predložiti argumentirane dokaze na podlagi katerih sploh lahko naročnik preuči možnost predlagane spremembe pogodbene cene. V veliko primerih obstoječih pogodb za dobavo blaga oz. opravljanje storitev je namreč edina zakonsko dovoljena možnost, da se sploh lahko pričnejo dogovori o spremembi pogodbene cene, dokazane nepredvidene okoliščine, ki jih nobena od strank ni mogla ne predvideti ne pričakovati.

Zanimalo nas je:

Kako konkretno v vaši občini pristopate k reševanju takih zahtevkov? Ali v tem primeru pozovete izvajalca naj izkaže obstoj nepredvidenih okoliščin (konkretno katere, kdaj so nastopile, dokaz, da jih res ni bilo predvideti kljub morebitnim makroekonomskim napovedim) ter da argumentira predlog nove začasne cene (le za čas spremenjenih

okoljščin) z natančno kalkulacijo cene in obrazložitvijo kako sprememba posameznih elementov dokazljivo vpliva na pogodbeno ceno (v kakšnem deležu)?

PREJETI ODGOVORI:

1.

Tudi v MO se soočamo s podobnimi izzivi. Mi na pavšalne zahtevke, kot ste že sami ugotovili, pozovemo izvajalca z naslednjimi izhodišči:

Fiksnost cene je ena od bistvenih določil pogodbe, katerih pa, v skladu z veljavno zakonodajo, ni dopustno spreminjati. Pavšalnega poziva ni moč šteti kot zahtevka za zvišanje pogodbene cene o kateri bi se kot investitor lahko izrekli. Investitor se bo o zahtevku za spremembo pogodbene cene, ki je posledica spremenjenih okoliščin, izrekel, v kolikor boste podali zahtevek, ki bo vseboval:

- dejansko nastale okoliščine (podroben opis okoliščin), ki so vplivale na spremembo pogodbene cene;
- pravno podlago za spremembo pogodbene cene;
- izračun in višino predlagane spremembe cene v %,
- navedbo metode po katerih je opravljen izračun razlik v ceni,
- da so dela izvedena v skladu s terminskim planom oz. da niste v zamudi z izvedbo pogodbenih del. Prav tako je potrebno zahtevku priložiti vso podporno dokumentacijo, s katero dokazujete izračun nove cene (kot npr. predračun dobavitelja materiala...).

V obstoječih gradbenih pogodbah imamo določila o fiksnosti cen, kar pomeni, da bi na osnovi argumentiranega zahtevka izvajalca pristali na spremembo cene skladno z določilom 656. člena OZ (zakonska valorizacija). Dosedaj smo pri treh večjih projektih (dva s področja komunalne infrastrukture, eden s področja gradnje javnega objekta) prejeli zahtevke izvajalcev, ki pa so še v reševanju. Od izvajalca namreč zahtevamo, da v zahtevku navede:

- dejansko nastale okoliščine (podroben opis okoliščin), ki so vplivale na spremembo pogodbene cene;
- pravno podlago za spremembo pogodbene cene;
- izračun in višino predlagane spremembe cene v %,
- navedbo metode po katerih je opravljen izračun razlik v ceni,
- da so dela izvedena v skladu s terminskim planom oz. da ni v zamudi z izvedbo pogodbenih del .

Izvajalec mora zahtevku priložiti vso podporno dokumentacijo, s katero dokazuje izračun nove cene (kot npr. predračun dobavitelja materiala.....). Stališče je, da bomo izvajalcem priznali spremembo cene, če so se cene za elemente toliko zvišale, da bi morala biti cena za dela več kot za 10 % višja – kar pomeni, da tveganje do 10 % nosi izvajalec sam. Ker v fazi

razpisa od izvajalca nismo zahtevali kalkulacij, smo se odločili, da bomo uporabili indeksno metodo GZS, presečni datum pa bo sklenitev pogodbe.

V primeru nove gradbene pogodbe sklenjene v času spremenjenih okoliščin pa postopamo takole:

- pri pogodbah pri katerih so roki izvedbe krajši bomo še naprej uporabili določila o fiksni ceni.
- pri pogodbah z daljšim izvedbenim rokom in večji ter zahtevnejši projekti pa imamo predvideno povišanje cen z uporabo indeksa GZS, vendar je še dilema ali bomo priznali povišanje cen nad 10 % ali nad 2 % kot to določa 655. člena OZ. Indekse bomo uporabili iz razloga, ker pri velikih projektih ni mogoče pripravljati analitike za veliko število postavk, težava je tako na strani izvajalcev kot na strani naročnikov, ki morajo to pregledati in preveriti ustreznost.
- v sklepu o pričetku postopka smo pri ocenjeni vrednosti opredelili okvirno vrednost možne spremembe cene zaradi podražitve.

Na različnih seminarjih in posvetih smo opazili, da se izvajalci poslužujejo odvetniških mnenj, ki so seveda pisana na kožo izvajalcem. Naročniki v javni upravi smo predstavljeni v negativni luči. Menimo, da bi bilo zelo koristno, da bi morda tudi v okviru SOS poiskali pravno pomoč pri opredelitvi - utemeljevanju naših stališč do obravnave teh zahtevkov, da bili lahko strokovno parirali izvajalcem.

2.

V naši občini se trenutno srečujemo s situacijo zahtevka za povišanje cene asfaltiranja pri izvedbi rekonstrukciji lokalne ceste. Izvajalec nas je z dopisom obvestil o spremembi cene postavke asfaltiranja (zaradi dviga cene plina, goriv, materiala...). Pozvali smo naj predloži natančnejše kalkulacije. Izvajalec je podal kalkulacije cene s količinami dogovorjenim s pogodbo ter predlog novih cen. Priznali in upoštevali bomo določila 656. člena Obligacijskega zakonika, ki dovoljuje le razliko v ceni, ki presega deset odstotkov. Preden bo izvajalec nadaljeval z deli bomo sklenili aneks k pogodbi.

Zbral: Sekretariat SOS